

Jerzy S. Wojciechowski

ORCID: 0000-0002-1636-0102

Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Broni i Barwy

Oddział w Lublinie, Polska

Old Weapon and Color Lovers Association

Branch in Lublin, Poland

e-mail: jerzy.major@gmail.com

Kawaleria na uroczystościach pogrzebowych Marszałka Józefa Piłsudskiego w 1935 roku

Cavalry at the funeral ceremony of Marshal Jozef Pilsudski in 1935

DOI: 10.5281/zenodo.10078455

Streszczenie: 12 maja 1935 roku w Warszawie zmarł Marszałek Józef Piłsudski. Naczelne władze państwowe postanowiły zorganizować jego pogrzeb na koszt państwa, a uczestniczyć w nim miały delegacje wszystkich rodzajów wojska. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w Warszawie i Krakowie. Na dowódcę konduktu wyznaczono gen. Gustawa Orlicz-Dreszera. Kawaleria wystawiła poczty sztandarowe wszystkich pułków i szwadrony honorowe. W ostatniej defiladzie przed trumną Marszałka kawalerią dowodził gen. Bolesław Wieniawa-Długoszowski.

Słowa kluczowe: Marszałek Józef Piłsudski, generał Orlicz-Dreszer, generał Wieniawa-Długoszowski, Warszawa, Kraków

Abstract: On May 12, 1935, marshal Piłsudski died in Warsaw. In view of his supreme state authorities ordered a funeral to be organized at the expense of the state and delegations of all types of the army were to participate in it. Funeral ceremonies took place in Warsaw and Krakow. General Gustaw Orlicz-Dreszer was appointed the commander of the procession. The cavalry participating in this ceremony displayed the banners of all regiments and squadrons of honor. The last parade in front the marshal's coffin was commanded by general Bolesław Wieniawa-Długoszowski.

Keywords: marshal Józef Piłsudski, general Orlicz-Dreszer, general Wieniawa-Długoszowski, Warsaw, Krakow

12 maja 1935 roku o godzinie 20.45 w Pałacu Belwederskim w Warszawie zmarł pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski, piastujący stanowisko Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych i Ministra Spraw Wojskowych¹. W ostatnich chwilach jego życia towarzyszyli mu między innymi dwaj kawalerzyści – adiutant rtm. 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego Aleksander Hrynkiewicz i dowódca 2 Dywizji Kawalerii gen. bryg. dr Bolesław Wieniawa-Długoszowski². Rotmistrz Hrynkiewicz natychmiast powiadomił o śmierci Marszałka dowódcę 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego płk. dypl. Antoniego Durskiego-Trzaskę, który wezwał oficerów i podoficerów, a następnie przekazał im tę smutną wiadomość³.

13 maja pod przewodnictwem premiera Walerego Sławka odbyło się posiedzenie Rady Ministrów. Uchwaliła ona, że pogrzeb Marszałka odbędzie się na koszt państwa. Jednocześnie ustalono wymagane formy żałoby narodowej. Wojsko oraz wszystkich urzędników, funkcjonariuszy państwowych i samorządowych miała obowiązywać sześciotygodniowa żałoba narodowa⁴. Tego dnia p.o. kierownika Ministerstwa Spraw Wojskowych gen. bryg. Tadeusz Kasprzycki wydał rozkaz nakazujący przed frontem wszystkich oddziałów odczytać orędzie Prezydenta Rzeczypospolitej, a na chorągwie i sztandary pułkowe nałożyć kokardy żałobne; generałowie, oficerowie i podoficerowie zawodowi mieli nosić żałobne opaski, chorągwie państwowe zaś winny zostać opuszczone do połowy masztu⁵. Do publicznej wiadomości podano informację, że zwłoki Józefa Piłsudskiego znajdujące się w Belwederze zostaną przewiezione do katedry św. Jana i tam wystawione. Pogrzeb miał się odbyć w katedrze na Wawelu w Krakowie, serce Marszałka miało spocząć w Wilnie, natomiast mózg miał zostać przekazany uczynom do badań naukowych⁶.

W związku ze śmiercią Marszałka Piłsudskiego, 13 maja 1935 roku dowódca 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego płk dypl. Antoni Durski-Trzaska zarządził na godzinę 15.00 zbiórkę pułku na placu koszarowym w szyku pieszym – celem zawieszenia szarfy żałobnej na sztandarze pułkowym oraz odczytania orędzia Prezydenta Rzeczypospolitej.

¹ *Cała Polska w żałobie*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 131, s. 1; *Zgon marszałka Józefa Piłsudskiego*, „Kurier Warszawski” 1935, nr 130, s. 1, wydanie poranne; A. L. Korwin-Sokołowski, *Fragmenty wspomnień 1910-1945*, Editions Spotkania, Paryż 1985, s. 129; A. Hrynkiewicz, *Dziennik adiutanta Marszałka Józefa Piłsudskiego*, „Zeszyty Historyczne” 1988, T. 85, s. 132; A. Piłsudska, *Wspomnienia*, Novum, Warszawa 1989, s. 275; J. S. Wojciechowski, *Serce Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego*, Agencja Wydawnicza CB, Warszawa 2019, s. 9.

² A. Hrynkiewicz, *Dziennik adiutanta Marszałka...*, dz. cyt., s. 132; J. M. Majchrowski, *Ulubieniec Cezara Bolesław Wieniawa-Długoszowski. Zarys biografii*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław – Warszawa – Kraków 1990, s. 179.

³ *Pierwszy dzień w Warszawie*, „Słowo” 1935, nr 131, s. 2.

⁴ *Żałoba narodowa*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 132, s. 1; *Żałoba trwać będzie 6 tygodni*, „Ilustrowany Kurier Codzienny” 1935, nr 133, s. 14.

⁵ *Rozkaz kierownika M.S. Wojsk.*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 131, s. 2.

⁶ *Z Katedry św. Jana na Wawel*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 132, s. 1; *Po śmierci śp. marszałka Józefa Piłsudskiego*, „Kurier Warszawski” 1935, nr 131, s. 1, wydanie poranne.

Pułk miał stanąć na placu w szyku rozwiniętym – jego organizacja miała być następująca:

- pluton trębaczy w pełnym składzie, z instrumentami muzycznymi (postanowiono, że na znak żałoby pluton trębaczy nie będzie grał);
- poczet sztandarowy: ppor. Władysław Stypułkowski, st. wachm. Stefan Fidusiewicz, wachm. Antoni Zalewski i trzech szwoleżerów z 1 szwadronu;
- szwadrony: 1, 2, 3, 4, szwadron ckm, po 3 plutony składające się z 3 sekcji, szwadron zapasowy – 2 plutony;
- pozostali szeregowi z wymienionych pododdziałów oraz pluton łączności i drużyna dowódcy pułku mieli stać na lewym skrzydle pułku pod dowództwem chor. Ryszarda Czubowicza.

Na tę okoliczność przewidziano następujące umundurowanie i uzbrojenie:

- oficerowie: frencze, szwoleżerki, szabla z białym temblakiem, pistolet, opaska żałobna, wszystkie posiadane odznaczenia, brązowe rękawiczki;
- podoficerowie zawodowi i nadterminowi: mundury sukienne służbowe, zielone kołnierzyki, wszystkie posiadane odznaczenia, szabla z białym temblakiem, pistolet, opaska żałobna, brązowe rękawiczki;
- szeregowi (tworzący pododdziały występujące z bronią): umundurowanie sukienne wyjściowe (posiadane przez pododdziały), szwoleżerki, karabinki, szable, ładownice, szelki;
- reszta szeregowych występujących pod dowództwem chor. Czubowicza: umundurowanie ćwiczebne, furażerki bez broni.

Ustawianie pododdziałów powinno się zakończyć o godzinie 14.55. Przebieg uroczystości był następujący: dowódca pułku po przyjęciu raportu zarządził przyprowadzenie sztandaru, po czym zaplanowano odczytanie orędzia Prezydenta Rzeczypospolitej oraz zawieszenie szarfy żałobnej na sztandarze, a po odprowadzeniu sztandaru pododdziały odchodziły do koszar.

Zastępca oficera mobilizacyjnego powinien zarządzić sporządzenie raportu pułkowego. Natomiast dowódca pułku bezpośrednio po uroczystości na placu miał zarządzić zbiórkę oficerów i podoficerów zawodowych i nadterminowych w świetlicy pułkowej. Tego samego dnia o godzinie 17.00 w kasynie oficerskiej zaplanowano zebranie oficerów rezerwy, na którym mieli być wszyscy oficerowie służby czynnej⁷.

W ramach przygotowań do uroczystości pogrzebowych Marszałka Piłsudskiego 13 maja Departament Dowodzenia Ogólnego Ministerstwa Spraw Wojskowych ustalił, że wojsko weźmie w nich udział zarówno w Warszawie, jak i w Krakowie. W przypadku kawalerii miały to być poczty sztandarowe wszystkich pułków kawalerii i Szkoły Podchorążych Kawalerii (w szyku konnym). Każdą wielką jednostkę kawalerii zobowiązano do wystawienia jednego szwadronu składającego się z tylu plutonów, ile pułków wchodziło w jej skład. 2 Dywizja Kawalerii (2 DK) miała

---

⁷ Wojskowy Instytut Historyczny, Dodatek do Rozkazu Pułkowego Nr 97/35/II, 1 Pułk Szwoleżerów JP, sygn. I.321.28.15; J. S. Wojciechowski, *Serce Pierwszego Marszałka Polski...*, dz. cyt., s. 12.

wystawić dwa szwadrony trzyplutonowe. Dowódców szwadronów mieli wyznaczyć dowódcy wielkich jednostek. Plutony poszczególnych pułków kawalerii powinny się składać z dowódcy plutonu, czterech sekcji w szyku konnym bez podoficerów zafrontowych i bez sekcji rkm. W lance miały być wyposażone obydwie szeregi; proporczyki zwinięte, związane kokardą z krepą. Umundurowanie i wyekwipowanie winno być połowe, bez masek gazowych, mundury sukienne, szwoleżerki i rogatywki w kolorach pułkowych. Obowiązywało siodłanie połowe (siodła troczone w myśl Instrukcji Taborowej⁸). Żadne części wyekwipowania i rzędu wierzchowego nie mogły być bielone. Dowódcy dużych jednostek kawalerii mieli zestawić z delegowanych przez pułki plutonów – szwadrony i wyznaczyć dowódcę każdego szwadronu. Transporty miały dotrzeć do stacji kolejowej Warszawa Zachodnia, gdzie rozkazy do zakwaterowania powinny otrzymać od dowódcy OK Nr I. Dowódca 2 Dywizji Kawalerii miał zarządzić, aby na uroczystość przybyły trzy orkiestry z 2 DK w szyku konnym (prócz orkiestry 1 Pułku Szwoleżerów, której wystąpienie winno być uregulowane oddzielnym rozkazem). Pod względem zakwaterowania i porządku garnizonowego w rejonie Warszawy szwadrony miały tworzyć trzy zgrupowania.

I Zgrupowanie:

- 2 Dywizja Kawalerii – 2 szwadrony;
- Brygada Kawalerii „Bydgoszcz” – 1 szwadron;
- Brygada Kawalerii „Poznań” – 1 szwadron;
- 5 Samodzielna Brygada Kawalerii – 1 szwadron.

Dowódcę zgrupowania z adiutantem miał wyznaczyć dowódca 2 Dywizji Kawalerii.

II Zgrupowanie:

- Brygada Kawalerii „Białystok” – 1 szwadron;
- Brygada Kawalerii „Suwałki” – 1 szwadron;
- 3 Samodzielna Brygada Kawalerii – 1 szwadron;
- Brygada Kawalerii „Baranowicze” – 1 szwadron.

Dowódcę zgrupowania z adiutantem miał wyznaczyć dowódca Brygady Kawalerii „Baranowicze”.

III Zgrupowanie:

- 17 Brygada Kawalerii – 1 szwadron;
- Brygada Kawalerii „Równe” – 1 szwadron;
- 2 Samodzielna Brygada Kawalerii – 1 szwadron;
- 6 Samodzielna Brygada Kawalerii – 1 szwadron;
- 10 Brygada Kawalerii – 1 szwadron.

Dowódcę zgrupowania z adiutantem miał wyznaczyć dowódca 2 Samodzielnej Brygady Kawalerii.

⁸ *Instrukcja taborowa do użytku wszystkich broni i służb. Cz. 1, Składniki taboru*, Ministerstwo Spraw Wojskowych, Warszawa 1930.

Do zadań dowódców wielkich jednostek należało uregulowanie sprawy transportów szwadronowych z pocztami sztandarowymi w ten sposób, aby całe szwadrony w nakazanym terminie przybywały do Warszawy. Czas przyjazdu do Warszawy powinni meldować telegraficznie dowódcy OK Nr I. Poczta sztandarowa Szkoły Podchorążych Kawalerii miał przyjechać ze szwadronem Brygady Kawalerii „Bydgoszcz”. Dowódcy zgrupowań winni się meldować u dowódcy OK Nr I przed przybyciem do Warszawy pierwszego ze szwadronów ich zgrupowań. Ponadto miał być wyznaczony dowódca całości kawalerii. Zadanie polegające na przygotowaniu kwater dla szwadronów i pocztów w Krakowie otrzymał dowódca OK Nr V. Do dyspozycji 2 Dywizji Kawalerii – dla dowódcy całości kawalerii i dowódcy zgrupowań – dowódca 1 baonu czołgów i samochodów pancernych miał przydzielić pięć motocykli z kosztami. Poza tym do szwadronów wielkich jednostek należało dodać: wachmistrza – szefa, tabory (kuchnie polowe, wóz przykuchenny, wóz bagażowy i wóz furazowy), podoficera sanitarnego i weterynaryjnego oraz szeregowców: krawca, rymarza, podkuwacza, kucharży i woźniców⁹. Dodatkowo 14 maja Departament Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. ustalił udział Korpusu Ochrony Pogranicza w uroczystościach pogrzebowych Marszałka. Jeśli chodzi o kawalerię, z KOP miał brać udział jeden szwadron „Stołpce” w szyku konnym, składający się z dwóch plutonów czterosekcyjnych¹⁰. Tego też dnia kierownik MSWojsk. gen. bryg. Tadeusz Kasprzycki powierzył dowództwo nad konduktem wojskowym inspektorowi armii gen. dyw. Gustawowi Orlicz-Dreszerowi – jemu też zlecił kierownictwo ogólne nad konduktem pogrzebowym tak w Warszawie, jak i w Krakowie. W stolicy na dowódcę kawalerii został wyznaczony gen. bryg. dr Bolesław Wieniawa-Długoszowski, natomiast w Krakowie dowódcę kawalerii miał wyznaczyć dowódca OK Nr V¹¹.

14 maja 1935 roku Departament Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. ustalił, że – oprócz dwóch szwadronów honorowych wystawionych przez 2 Dywizję Kawalerii – 1 Pułk Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego wystawi dodatkowo jeden szwadron z orkiestrą w szyku pieszym, który będzie brał udział w uroczystościach pogrzebowych w Warszawie. Szwadron ten nie powinien występować w zgrupowaniu kawaleryjskim, lecz maszerować wraz z orkiestrą za wszystkimi zgrupowaniami wojska i Marynarki Wojennej, a bezpośrednio przed krzyżem i duchowieństwem. Miał również otrzymać specjalne zadanie otwierania konduktu zmierzającego na Pole Mokotowskie, według rozkazu inspektora armii gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. Poza tym jeden szwadron w szyku konnym miał zostać przewieziony koleją do

⁹ Wojskowe Biuro Historyczne, Pismo Departamentu Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. Nr 1460/Org. z dnia 13 maja 1935 r. w sprawie uroczystości pogrzebowych marszałka Józefa Piłsudskiego – udział wojska, Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych, sygn. I.302.4.128.

¹⁰ WBH, Pismo Departamentu Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. Nr 2090/Sekr. z dnia 14 maja 1935 r., GISZ, sygn. I.302.4.128.

¹¹ Tamże.

Krakowa i tylko tam wziąć udział w uroczystościach. O szczegółach dotyczących tego ostatniego miał decydować gen. Orlicz-Dreszer¹².

Tego samego dnia 1 Pułk Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego pod dowództwem płk. dypl. Antoniego Durskiego-Trzaski udał się do Belwederu w celu złożenia hołdu zwłokom Szefa Pułku. Skład oddziału był następujący¹³:

- poczet sztandarowy: ppor. Władysław Stypułkowski, st. wachm. Stefan Fidusiewicz, wachm. Antoni Zalewski i trzech szwoleżerów z 1 szwadronu;
- pluton trębaczy w pełnym składzie, uzupełniony trębaczami młodszego rocznika z pododdziałów (umundurowanie galowe, nowe płomienie z szarfami żałobnymi na fanfarach);
- szwadrony liniowe – trzy plutony po trzy sekcje;
- 1 szwadron – rtm. dypl. Marcin Freyman, por. Zdzisław Gadomski, por. Wiktor Römmel, ppor. rez. Tadeusz Staszewski;
- 2 szwadron – rtm. Franciszek Flatau, por. Ludomir Packiewicz;
- 3 szwadron – por. Tadeusz Sokołowski, por. Witold Tarnowski, ppor. Stanisław Uzdownski;
- 4 szwadron – rtm. Marian Bełcikowski, por. Michał Wojciechowski, chor. Stefan Baruk;
- szwadron ckm – rtm. Kazimierz Pereświat-Sołtan, por. Jan Czarkowski, por. Bohdan Pawłowicz;
- szwadron zapasowy – rtm. Mieczysław Bigoszewski;
- pluton łączności – por. Roman Chruszczewski.

W tym czasie pełnomocnik attaché wojskowego przy ambasadzie Niemiec kpt. Szt. Gen. Eberhard Kinzel przesłał do dowódcy 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego pismo następującej treści: *Wielce Szanowny Panie Pułkowniku! Wobec nieobecności mojego szefa, pragnę Panu, jako dowódcy dumnego pułku, noszącego nazwę Zgastego Marszałka, wyrazić nie tylko serdeczny i najgorętszy żal P. Ministra Reichswetry, ale również całej Armii Niemieckiej. Zapewniam Pana, Panie Pułkowniku, że potrafimy ocenić w całej pełni Wasz ból i Waszą żalobę i że na równi z Armią Polską chylimy nasze szpady przed trumną jednego z Wielkich Żołnierzy i Mężów Stanu historii świata*¹⁴.

15 maja w godzinach popołudniowych odbyła się eksportacja zwłok Marszałka Józefa Piłsudskiego z Belwederu do katedry św. Jana. W wydarzeniu brał udział wojskowy kondukt w szyku konnym w składzie: szwadron zbiorczy ze sztandarem

¹² WBH, Udział 1 Pułku Szwoleżerów w uroczystościach pogrzebowych śp. Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego, Pilne Pismo Departamentu Dowodzenia Ogólnego Nr 1460-11/Org. z dnia 14 maja 1935 r., Departament Kawalerii MSWojsk., sygn. I.300.30.4.

¹³ WBH, Dodatek do Rozkazu Pułkowego Nr 97/35/III, 1 Pułk Szwoleżerów JP, sygn. I.321.28.15; *W Belwederze*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 133, s. 3; J. S. Wojciechowski, *Serce Pierwszego Marszałka Polski...*, dz. cyt., s. 12.

¹⁴ *Kondolencje attaché wojskowego Rzeszy dla 1 p. szwoleżerów JP*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 134, s. 2; kpt. Szt. Gen. Eberhard Kinzel od 1 października 1933 r. do 1 kwietnia 1936 r. był pomocnikiem niemieckiego attaché w Warszawie.

i pluton trębaczy z 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego oraz bateria 1 Dywizjonu Artylerii Konnej im. gen. Józefa Bema. Szwadron zbiorczy miał następujący skład:

- dowódca płk dypl. Antoni Durski-Trzaska;
- poczet sztandarowy: ppłk dypl. Józef Szostak, st. wachm. Stefan Fidusiewicz, mjr Zdzisław Dziadulski, st. wachm. Józef Sławiński, wachm. Mieczysław Kumański, st. wachm. Stanisław Szustkiewicz. Podoficerowie byli uzbrojeni w szable, pistolety, drugi szereg zaś – w żołnierskie karabinki;
- 1 pluton (składał się z czterech sekcji): dowódca rtm. Mieczysław Bigoszewski, zastępca por. Roman Chruszczewski. Do 1 plutonu byli przydzieleni: wachm. Hilary Morawski, wachm. Jan Komicki, wachm. Roman Kabulski, wachm. Konstanty Czepikowski, wachm. Jan Duszenko, wachm. Eugeniusz Ejgin, wachm. Roman Renau, st. wachm. Kazimierz Malczewski. Pozostałe sekcje pochodziły z 3 szwadronu. Buńczuk został okryty żałobnym kirem;
- 2 pluton (składał się z czterech sekcji): dowódca rtm. Mieczysław Badowski, zastępca por. Tadeusz Sokołowski. Do 2 plutonu byli przydzieleni: wachm. Walenty Harla, wachm. Albin Kosiński, wachm. Wincenty Lipowski, wachm. Antoni Zalewski, plut. Antoni Zaborowski, plut. Bolesław Dąbrowski. Pozostałe sekcje pochodziły z 3 szwadronu;
- 3 pluton (składał się z czterech sekcji): dowódca rtm. Edward Mańkowski, zastępca ppor. Stanisław Uzdowski. Do 3 plutonu byli przydzieleni: plut. Antoni Szempliński, plut. Jan Kosiński, plut. Jan Bielski, plut. Antoni Stanisław Porulski, kpr. Antoni Skalski. Pozostałe sekcje pochodziły z 1 szwadronu;
- 4 pluton (składał się z czterech sekcji): dowódca rtm. Marian Belcikowski, zastępca ppor. Piotr Ostromięcki. Do 4 plutonu byli także przydzieleni: kpr. Artur Woliński, kpr. Tadeusz Pszczoła, kpr. Stanisław Sewastjanowicz, kpr. Jan Węglowski, kpr. Władysław Ciunelis, kpr. Stefan Jabłonka. Pozostałe sekcje pochodziły z 4 szwadronu.

Umundurowanie, uzbrojenie, wyekwipowanie obowiązywało według zbiorów zestawów mundurowych Nr 522 – V. Zestaw Nr 1 z następującymi zmianami: oficerowie mają buńczuczne rękawice, srebrne temblaki. Podoficerowie jadący w sekcjach występują w sortach żołnierskich w pełnym rynsztunku i uzbrojeniu – jako szeregowi – jednak z zachowaniem posiadanych stopni i orderów. Noszą opaski żałobne. Oba szeregi z lancami. Sekcje – wszyscy bez rękawiczek. Proporce na lancach są zwinięte, przewiązane krepą; konie kompletnie troczone (troczenie połowe); oficerowie na koniach własnych¹⁵.

15 maja szef Departamentu Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. płk dypl. Witold Wartha przekazał do wiadomości zestawienie liczebne oddziałów zwartych i delegacji na uroczystości pogrzebowe. Ogółem uczestniczyć miało: 1049 oficerów,

¹⁵ WBH, Dodatek do Rozkazu Pułkowego Nr 97/35/IV, 1 Pułk Szwoleżerów JB sygn. I.321.28.15; *Z Belwederu do Katedry*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 134, s. 3.

2025 podoficerów, 4333 szeregowych, 2604 konie, 130 wozów i 61 kuchni. W przypadku kawalerii chodziło o: 176 oficerów, 300 podoficerów, 1308 szeregowych, 1583 konie wierzchowe, 39 wozów i 13 koni taborowych¹⁶.

Tego samego dnia inspektor armii gen. dyw. Gustaw Orlicz-Dreszer wydał rozkaz informujący, że 17 maja odbędzie się pogrzeb Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, w którym weźmie udział całe wojsko za sprawą swoich przedstawicieli. W myśl rozkazu na uroczystości pogrzebowe miały się złożyć: msza żałobna w katedrze św. Jana, eksportacja zwłok na Pole Mokotowskie, defilada wojsk przed zwłokami śp. Marszałka. Podczas eksportacji zwłok z katedry św. Jana na Pole Mokotowskie obowiązywał następujący porządek konduktu:

- wojsko;
- wieńce;
- ordery;
- krzyż;
- duchowieństwo;
- laweta z trumną;
- rodzina;
- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
- szefowie obcych państw;
- premier, marszałek Sejmu, Senatu i Generalny Inspektor Sił Zbrojnych;
- ministrowie;
- podsekretarze stanu;
- generalicja;
- dyplomacja;
- przedstawiciele wojsk obcych;
- przedstawiciele uczelni wyższych, literatury, sztuki;
- duchowieństwo obcych wyznań;
- przedstawiciele sejmu i senatu;
- korpus oficerski.

Podano także uszykowanie oddziałów przed wyruszeniem konduktu pogrzebowego. Kawaleria miała się ustawić wzdłuż ulicy Dobrej. U jej wylotu, przy Zarządzie „Żeglugi Polskiej”, znajdowało się czoło kolumny kawalerii, która miała ruszyć po przejściu kolumny piechoty. Dowódcy wielkich jednostek kawalerii mieli wystąpić bez szefów sztabów, dowódcy brygad kawalerii i pułków kawalerii – bez luzaków. Umundurowanie i oporządzenie winno być polowe, bez płaszczów, masek przeciwgazowych, chlebaków i manierek; sorty mundurowe – sukienne wyjściowe. Oba szeregi wyposażone w lance ze zwiniętymi proporczykami, związanymi kokardą z krepą. Siodłanie obowiązywało polowe, żadne części wyekwipowania i rzędów

¹⁶ WBH, Pismo Departamentu Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. Zestawienie liczebne oddziałów zwartych i delegacji na uroczystości pogrzebowe w Warszawie, Nr 1460-11/Org. z dnia 15 maja 1935 r., GISZ, sygn. I.302.4.128.

wierzchowych nie mogły być bielone. Czapki rogatywki, podpinki opuszczone. Oficerowie mieli występować bez lornetek i mapników. Wszyscy oficerowie i podoficerowie zawodowi – z opaskami żałobnymi na lewym rękawie. Temblaki powinny być owinięte krepą. Odnaczenia pełne polskie oraz rękawiczki skórkowe brązowe. Do regulowania ruchu oddziałów wojskowych w kondukcje pogrzebowym upoważniony został szef sztabu DOK Nr I ppłk dypl. Józef Trepto. Oddziały wojskowe miały maszerować trasą: Krakowskie Przedmieście, Aleje Ujazdowskie, ul. 6 Sierpnia i przed Politechniką skrócić na plac wyścigów konnych przez bramę główną, z wyjątkiem orkiestry i szwadronu spieszono 1 Pułku Szwoleżerów, który miał maszerować dalej na czele konduktu do ul. Topolowej i wejść na Pole Mokotowskie. Kawaleria po wkroczeniu na plac wyścigów konnych powinna się ugrupować na treningowym torze wyścigowym. Orkiestra i szwadron 1 Pułku Szwoleżerów po przejściu bramy lotniska cywilnego miały skrócić w prawo i pozostać za trybunami, w odległości 15 kroków w szyku rozwiniętym. Na rozkaz gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera defilada rozpoczęła się przed trumną Marszałka. Kawaleria maszerowała stępem. Jej orkiestry kolejno odłączały się kłusem z takim odliczeniem, by stanąć na wprost lawety przed nadejściem czoła defilujących oddziałów. Orkiestra 4 Pułku Strzelców Konnych grała dla całości artylerii, a orkiestry kawalerii podczas defilady zostały zobligowane do grania wyłącznie marsza *My, Pierwsza Brygada*. Po defiladzie oddziały skierowały się w stronę autostrady, a orkiestra i szwadron 1 Pułku Szwoleżerów odmaszerowały do koszar. W trakcie przemarszu konduktu i defilady wszyscy oficerowie mieli obnażone szable; podczas defilady obowiązywało trzykrotne salutowanie.

14 maja dowódcy brygad kawalerii mieli wziąć udział w odprawie u gen. bryg. dr. Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego. Generał poinformował zebranych dowódców o składzie kolumny i kolejności ugrupowania oraz że to on został wyznaczony na dowódcę kolumny kawalerii. Skład kolumny oraz kolejność ugrupowania przedstawiały się następująco:

- orkiestra 11 Pułku Ułanów;
- 2 Dywizja Kawalerii;
- Brygada Kawalerii „Bydgoszcz”;
- Brygada Kawalerii „Poznań”;
- 3 Samodzielna Brygada Kawalerii;
- 5 Samodzielna Brygada Kawalerii;
- Brygada Kawalerii „Białystok”;
- Brygada Kawalerii „Suwałki”;
- orkiestra 1 Pułku Strzelców Konnych;
- Brygada Kawalerii „Baranowicze”;
- 2 Samodzielna Brygada Kawalerii;
- 6 Brygada Kawalerii;
- Brygada Kawalerii „Równe”;
- 10 Brygada Kawalerii;

- 17 Brygada Kawalerii;
- szwadron KOP.

Za nimi maszerowały poczty sztandarowe pułkowe:

- w 2 Dywizji Kawalerii w trzech szeregach po dwa poczty;
- w czteropułkowej Brygadzie Kawalerii w dwóch szeregach po dwa poczty;
- w trzypułkowej brygadzie wszystkie poczty w jednym szeregu;
- w dwupułkowej brygadzie oba poczty w jednym szeregu.

Poczet sztandarowy Szkoły Podchorążych Kawalerii miał stanąć w pierwszym szeregu między pocztami pułków Brygady Kawalerii „Bydgoszcz”. Na oficera porządkowego zgrupowania kawalerii wyznaczono rtm. dypl. Stanisława Bartlitza ze sztabu DOK Nr I¹⁷.

17 maja po mszy św. pontyfikalnej w katedrze św. Jana została wyniesiona trumna ze zwłokami Marszałka Józefa Piłsudskiego i nastąpiła ich eksportacja na Pole Mokotowskie. Na czele konduktu podążały orkiestra 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego z instrumentami okrytymi kirem oraz szwadron pułku w szyku pieszym. Dwóch oficerów prowadziło konia okrytego żałobną kapą. Szwadron pieszy wystąpił w składzie: dowódca rtm. Franciszek Flatau, 1 pluton – por. Jan Czarkowski, 2 pluton – ppor. Robert Kraskowski, 3 pluton – ppor. Stefan Smolicz, 4 pluton – ppor. Piotr Zdzisław Ostromecki. Przy trumnie na Polu Mokotowskim wartę honorową objął pluton konny pod dowództwem por. Zdzisława Gadomskiego¹⁷. Następnie przed trumną stanęła orkiestra 11 Pułku, która nie grała, jedynie dobosze walili w bębny, po czym rozpoczęła się defilada – poprowadził ją gen. dyw. Gustaw Orlicz-Dreszer¹⁸. Oddziały kawalerii defilujące stępem prowadził gen. bryg. dr Bolesław Wieniawa-Długoszowski¹⁹. Dowódcą I Zgrupowania Kawalerii był płk dypl. Julian Filipowicz, a na adiutanta wyznaczono rtm. Stefana Rago. W skład szwadronów Dywizji Kawalerii wchodziły¹⁸:

- 1 szwadron – dowódca rtm. Stanisław Gliński z 4 Pułku Strzelców Konnych:
  - 1 pluton – pluton z 7 Pułku Ułanów;
  - 2 pluton – pluton z 11 Pułku Ułanów;
  - 3 pluton – pluton z 4 Pułku Strzelców Konnych.
- 2 szwadron – dowódca rtm. Stanisław Łukaszewicz z 1 Pułku Strzelców Konnych:
  - 1 pluton – pluton z 1 Pułku Strzelców Konnych;
  - 2 pluton – pluton z 5 Pułku Ułanów Zasławskich;
  - 3 pluton – pluton z 2 szwadronu pionierów.

¹⁷ WBH, Pismo z 15 maja 1935 roku Inspektora Armii gen. dyw. Orlicz-Dreszera ustalającego porządek konduktu przy eksportacji Marszałka J. Piłsudskiego z Katedry św. Jana na Pole Mokotowskie i udziału wojska, GISZ, sygn. I.302.4.128. Ppłk dypl. Józef Trepto w tym czasie ewidencyjnie był przydzielony do 1 Pułku Szwoleżerów JP.

¹⁸ WBH, Rozkaz Szczególny, 7 Pułk Ułanów Lubelskich im. generała Kazimierza Sosnkowskiego, sygn. I.321.7.20.

W skład poszczególnych pułków wchodziłi przedstawiciele:

- 5 Pułku Ułanów Zasławskich: dowódca pułku płk Anatol Jezierski, mjr Jerzy Gliński; plutonu konnego: dowódca por. Bronisław Ciepela, ppor. Wacław Gottwald, st. wachm. Franciszek Grzegorzcyk, plut. Kazimierz Gwiazda, Honorat Nartonowicz, kpr. Stanisław Rutkowski, kpr. Stefan Zakrzewski, kpr. Jan Walędzik, kpr. nadt. Marian Królicki, kpr. nadt. Zbigniew Białostocki, kpr. nadt. Stanisław Ludwicki, dwóch kaprali służby czynnej, 11 starszych ułanów, 11 ułanów oraz 36 koni¹⁹;
- 7 Pułku Ułanów: mjr Zygmunt Marszewski z luzakiem – jako delegat w grupie dowódców pułków; poczet sztandarowy: oficer sztandarowy – rtm. Wojciech Pohoski, podoficer sztandarowy st. wachm. Jerzy Romanowski, podsztandarowy – wachm. Wacław Ławicki, dwóch ułanów ze szwadronu karabinów maszynowych i 1 ułan z plutonu łączności; pluton honorowy dowodzony przez ppor. Tadeusza Bylinę; pluton w składzie czterech sekcji liniowych, sekcyjni: 1 sekcja – wachm. Michał Karczewski, 2 sekcja – wachm. Jan Damm, 3 sekcja – wachm. Henryk Samorja, 4 sekcja – wachm. Paweł Gąszewski²⁰;
- 11 Pułku Ułanów: dowódca ppłk Stanisław Klepacz, adiutant por. Władysław Wagner, rtm. Władysław Wojakowski, rtm. Józef Dworakowski, rtm. Stefan Mosiński, por. Antoni Skiba, por. Konstanty Galimski, por. Stanisław Chmura, por. Kazimierz Rogatko, st. wachm. Romuald Kostkiewicz, st. wachm. Wincenty Jagnieża, st. wachm. Franciszek Deras, wachm. Franciszek Gabor, wachm. Franciszek Siedlecki, wachm. Walenty Harszla i wachm. Wacław Symonides²¹. Poczet sztandarowy: ppor. Kazimierz Karpowicz, chor. Aleksander Mazgajski, wachm. Henryk Wichmanowski, trzech ułanów i sześć koni. Pluton trębaczy w składzie: dwóch starszych wachmistrzów zawodowych, dwóch wachmistrzów zawodowych, trzech plutonowych zawodowych, siedmiu kaprali zawodowych i 14 koni. Pluton pod dowództwem ppor. Stanisława Kappeli; 37 ułanów i 37 koni²²;
- 1 Pułku Strzelców Konnych: dowódca płk Adam Zakrzewski, oddział w składzie 1 plutonu, poczet sztandarowy, pluton trębaczy oraz rtm. Stanisław Łukaszewicz, por. Edmund Grunwald, wachm. Augustyn Rekowski, ppor. Oskar Jazdowski, plut. zaw. Maksymilian Aleksandrowicz, plut. zaw. Aleksander Głuchowski, sanitarno-medyczny st. strz. K. Kielak

---

¹⁹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 112/35, 5 Pułk Ułanów Zasławskich, sygn. I.321.5.11.

²⁰ WBH, Rozkaz Szczególny, 7 Pułk Ułanów Lubelskich im. generała Kazimierza Sosnkowskiego, sygn. I.321.7.20.

²¹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 113/35, 11 Pułk Ułanów Legionowych im. marszałka Śmigłego-Rydza, sygn. I.321.11.18.

²² WBH, Rozkaz Dzienny Nr 116/35, 11 Pułk Ułanów Legionowych im. marszałka Śmigłego-Rydza, sygn. I.321.11.18.

i sanitarno-weterynaryjny st. strz. K. Rutkowski²³, poza tym st. wachm. Narcyz Witczak-Witaczyński, wachm. Jan Abramczuk, plut. Zygmunt Tkaczyk, plut. Wiktor Wolski, plut. Leon Kowalski, plut. Szymon Bas, plut. Mieczysław Zalewski, kpr. Aleksander Białek i kpr. Marian Wolski²⁴;

- 4 Pułku Strzelców Konnych: dowódca płk Mikołaj Kazimierz Więckowski, pluton trębaczy pod dowództwem por. Macieja Teodora Nowickiego, poczet sztandarowy: ppor. Włodzimierz Roman Krzętowski, st. wachm. Dańczuk, wachm. Wnęk, trzech strzelców z plutonu łączności. Pluton z 4 szwadronu (cztery sekcje bez rkm) pod dowództwem ppor. Leszka Edwarda Irzyłowskiego²⁵.

Brygadą Kawalerii „Bydgoszcz” dowodził płk dypl. Roman Abraham. Skład poszczególnych pułków był następujący:

- 2 Pułk Szwoleżerów Rokitniańskich: dowódca płk dypl. Leon Mitkiewicz-Żółtek, dowódca plutonu konnego por. Mieczysław Rozwadowski, poczet sztandarowy: ppor. Jerzy Ostrzycki, st. wachm. Maciej Wąż, st. wachm. Tadeusz Szyków, wachm. Franciszek Bienias, plut. Józef Kondere, kpr. nadt. Nikodem Baranowski, kpr. nadt. Adolf Kaźmierczak oraz 29 szwoleżerów i 34 konie²⁶;
- 16 Pułk Ułanów Wielkopolskich: dowódca płk Edmund Heldut-Tarasiewicz, oficerowie: rtm. Aleksander Grabowiecki, 10 szwoleżerów pionierów, por. Roman Pięłowski, ppor. Zygmunt Bieganowski. Poczet sztandarowy: ppor. Zygmunt Bieganowski, st. wachm. Walenty Waszkowiak, plut. Antoni Jabłoński. Skład plutonu: podoficerowie zawodowi i nadterminowi: st. wachm. Walenty Waszkowiek, st. wachm. Stanisław Zielonka, wachm. Antoni Jabłoński, wachm. Franciszek Stachowiak, plut. Władysław Kubicki, Ludwik Goliński, kpr. Aleksander Siemiątkowski, kpr. Stanisław Borlik, kpr. Marian Krzyżaniak, szeregowi służby czynnej z 1 szwadronu: kpr. Mikołaj Hofman, st. uł. Józef Donajkowski, uł. Sylwester Ptaszyński, uł. Józef Płotnicki, uł. Mikołaj Panasiuk, uł. Mikołaj Czepelewicz, uł. Piotr Basowiec, uł. Czesław Rewoliński, uł. Konstanty Bliniec; z 2 szwadronu: st. uł. Tadeusz Pawlaczyk, st. uł. Jan Janiczek, ułani: Zygmunt Fiałkowski, Andrzej Kowalski, Władysław Sucharski, Włodzimierz Pawłowiec, Alojzy Frankiewicz, Alfons Badtke, Antoni Szymon; z 3 szwadronu: st. uł. Kazimierz Tomaszewski, ułani: Stanisław Komasiński, Wawrzyn Sypniewski, Kazimierz Rożek, Jan Sokołowski, Michał Ślęzak, Arnold Schneider; z 4 szwadronu:

²³ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 136, 1 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.31.17; Z. Gnat-Wieteska, *Pierwszy Pułk Strzelców Konnych 1806-1944*, Volumen, Bellona, Warszawa 1995, s. 62.

²⁴ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 141, 1 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.31.17.

²⁵ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 110, 4 Pułk Strzelców Konnych Ziemi Łęczyckiej, sygn. I.321.34.14.

²⁶ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, 2 Pułk Szwoleżerów Rokitniańskich, sygn. I.321.29.17.

- st. uł. Adam Markiewicz, ułani: Jan Leszczyński, Czesław Januchowski, Mieczysław Lindorf, Stanisław Jurek, Aleksy Manikowski, Władysław Meler; ze szwadronu karabinów maszynowych: uł. Ignacy Bernaciak, Jan Ziarnik, z drużyny dowódcy pułku: kpr. Jan Białecki, st. uł. Jan Wiśniewski, z 10 szwadronu pionierów: pionier Bronisław Mazurewicz, pionier Bronisław Sołdecki, z plutonu łączności Brygady Kawalerii „Bydgoszcz” szer. Owczarek²⁷;
- Centrum Wyszkozenia Kawalerii: komendant CWKaw. płk inż. Zygmunt Podhorski, komendant Szkoły Podchorążych Kawalerii ppłk Stefan Chomicz, poczet sztandarowy: por. Jan Mossakowski, podchor. Stanisław Sokołowski, podchor. Marian Kawalec, podchor. Jerzy Bukowski, podchor. Marian Piwoński i podchor. Zbigniew Szumański. Osoby opiekujące się końmi: kpr. Oleszkiewicz, st. uł. Jan Bonisławski, uł. Stanisław Skorupiński, uł. Jan Kruz, uł. Władysław Kubik, a także 10 koni wierzchowych²⁸;
  - 18 Pułk Ułanów Pomorskich: dowódca ppłk Kazimierz Kosiarski, poczet sztandarowy, 1 pluton liniowy w składzie: dwóch oficerów, 30 podoficerów i szeregowych oraz 33 konie²⁹. W skład pocztu sztandarowego wchodził: por. Włodzimierz Sokulski, st. wachm. Franciszek Mencha, wachm. Paweł Urban, dowódca plutonu honorowego por. Waław Godlewski³⁰;
  - 8 Pułk Strzelców Konnych – dowódca ppłk dypl. Jerzy Jan Jastrzębski, poczet sztandarowy i pluton honorowy³¹.

Brygadą Kawalerii „Poznań” dowodził gen. bryg. Sergiusz Zahorski. Skład pułków był następujący:

- 15 Pułk Ułanów Poznańskich: dowódca ppłk Konrad Zembrzusi, rtm. Kazimierz Chłapowski, por. Bronisław Buszkiewicz, ppor. Sergiusz Wieżański, st. wachm. Wojciech Grochowski, st. wachm. Marcei Nowicki, wachm. Andrzej Majda, plut. Stanisław Skrzypczak; z 1 szwadronu: kpr. Jan Nowak, ułani: Lucjan Topolski, Ignacy Śledź, Michał Nowaczyk, Józef Kondraciuk, a także 15 koni; z 2 szwadronu: kpr. Jan Jaškowiak, kpr. Henryk Dorywalski, st. uł. Baczyński, st. uł. Michał Andrzejewski, ułani: Marian Kalota, Michał Dowhaniuk, Stefan Skwers, Bazyl Onieryk oraz osiem koni; z 3 szwadronu: kpr. Witold Ankiewicz, ułani: Jan Pawlak, Franciszek Wojtyński, Stanisław Rosada, Józef Skrzypczak oraz osiem koni; z 4 szwadronu: kpr. Florian Socha, st. uł. Marian Andrzejewski, st. uł. Kern,

---

²⁷ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 110/35, 16 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. generała Dywizji Gustawa Orlicz-Dreszera, sygn. I.321.16.26; K. Drozdowski, P. Jerzykowski, *16 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera 1918-1939*, Agencja Wydawnicza CB, Warszawa 2018, s. 261.

²⁸ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, Centrum Wyszkozenia Kawalerii, sygn. I.340.40/7.

²⁹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 109, 18 Pułk Ułanów Pomorskich, sygn. I.321.18.18.

³⁰ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 118, 18 Pułk Ułanów Pomorskich, sygn. I.321.18.18.

³¹ W rozkazach dziennych 8 Pułku Strzelców Konnych brakuje informacji o udziale reprezentacji pułku w tej uroczystości.

- uł. Franciszek Plura oraz dwa konie; ze szwadronu karabinów maszynowych: kpr. Jan Nowicki, kpr. Walkowiak, st. uł. Edward Dąbek, ułani Jan Wolny, Ignacy Jeska, Marian Adamski oraz cztery konie; ze szwadronu zapasowego: st. uł. Jarmużek, ułani Kaźmierczuk, Paetz³².
- 17 Pułk Ułanów Wielkopolskich: dowódca płk dypl. Aleksander Radwan-Pragłowski. Poczec sztandarowy i pluton honorowy: oficerowie – por. Zdzisław Baranowski, ppor. Henryk Bałachowicz, podoficerowie zawodowi: st. wachm. Ludwik Kujawa, wachm. Kazimierz Barczyński, plut. Franciszek Kornatka, kpr. Wojciech Zbanyczek. Szeregowi służby czynnej: z 1 szwadronu – kpr. Ludwik Kostera, st. uł. Józef Burdeluk, Edmund Piotrowiak, ułani: Franciszek Bojek, Michał Tynkiw, Stanisław Kurdyk, Seweryn Szlochta, Stanisław Urbaniak; z 2 szwadronu – kpr. Franciszek Tasiemski, ułani: Bazyli Figura, Antoni Popowicz, Wasyl Krasuj, Piotr Pawlikiewicz, Jan Hryciw i 31 koni; z 3 szwadronu – st. uł. Klemens Boks, Aleksander Okołodowicz i jeden koń; z 4 szwadronu – kpr. Bronisław Borowy, st. uł. Stanisław Malinowski, Leon Jankowiak, ułani: Teofil Mirkowicz, Józef Bogacz, Kazimierz Staszak, Antoni Finta i jeden koń. Ze szwadronu ckm: st. uł. Adolf Stulgis, st. uł. Czesław Babski, st. uł. Franciszek Lasik, st. uł. Józef Bednarzyk i jeden koń. Z drużyny dowódcy pułku st. uł. Stanisław Gorzelanny i dwa konie³³.
  - 7 Pułk Strzelców Konnych Wielkopolskich: mjr Tadeusz Mikołajczyk, rtm. Paweł Budzik, por. Feliks Pruszyński, ppor. Edward Groniowski, st. wachm. Franciszek Florkiewicz, st. wachm. Franciszek Kościelny, st. wachm. Ksawery Pławski, wachm. Władysław Przygoda; z 1 szwadronu kpr. nadt. Jan Czeladyn, z 2 szwadronu kpr. nadt. Stanisław Kęsy, z 1 szwadronu czterech strzelców, z 2 szwadronu – czterech starszych strzelców i jeden koń, z 3 szwadronu – jeden kapral, jeden starszy strzelec, czterech strzelców, z 4 szwadronu – jeden kapral, pięciu strzelców, 21 koni, ze szwadronu karabinów maszynowych – jeden starszy strzelec, czterech strzelców, z plutonu łączności – trzech strzelców³⁴.

3 Samodzielną Brygadą Kawalerii dowodził gen. bryg. Marian Przewłocki. Skład pułków był następujący:

- 4 Pułk Ułanów Zaniemeńskich – dowódca ppłk dypl. Ludwik Schweizer, poczec sztandarowy: oficer sztandarowy por. Adam Bartosiewicz i pluton zbiorowy pod dowództwem ppor. Wiktora Szyksznela; dowódca szwadronu

³² WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, 15 Pułk Ułanów Poznańskich, sygn. I.321.15.18.

³³ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 109, 17 Pułk Ułanów Poznańskich, sygn. I.321.17.17.

³⁴ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 112, 7 Pułk Strzelców Konnych Wielkopolskich, sygn. I.321.37.19; J. S. Tym, *Dzieje 7. Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich*, Tetragon, Warszawa 2020, s. 203.

- zbiorczego 3 Samodzielnej Brygady Kawalerii rtm. Włodzimierz Protasiński z 13 Pułku Ułanów Wileńskich³⁵;
- 13 Pułk Ułanów Wileńskich: dowódca ppłk Czesław Chmielewski, sztandar pułku oraz pluton honorowy w składzie: rtm. Włodzimierz Prosiński, por. Waclaw Stankiewicz, por. Marian Jarząbkiewicz, st. wachm. Leon Sołobodowski, st. wachm. Stanisław Sawlewicz, wachm. Józef Prokop, wachm. Józef Kołodziej, plut. Michał Kapusta, kpr. Józef Baran, kpr. nadt. Wincenty Sokołowski oraz 33 szeregowych z 1 szwadronu, jeden szeregowy z 3 szwadronu, jeden z plutonu łączności i jeden szeregowy z drużyny dowódcy pułku, a także 15 koni wierzchowych z 1 szwadronu, 4 konie taborowe z 3 szwadronu, 11 koni wierzchowych i 2 taborowe z plutonu łączności, z drużyny dowódcy pułku 7 koni wierzchowych³⁶;
  - 3 Pułk Ułanów Grodzieńskich: dowódca ppłk dypl. Józef Świerczyński, delegacja, poczet sztandarowy i pluton honorowy³⁷.
- 5 Samodzielną Brygadą Kawalerii dowodził płk Zygmunt Piasecki. Skład pułków był następujący:
- 3 Pułk Ułanów: dowódca płk Kazimierz Żeliński, poczet sztandarowy: ppor. Ryszard Leonard Cieśliński, st. wachm. Pawlak, wachm. Wojciechowski, trzech szeregowych służby czynnej z 2 szwadronu; pluton honorowy z 2 szwadronu – dowódca por. Jan Kazimierz Ganowicz, skład: 4 sekcje liniowe po 6 szeregowych, w tym dwóch podoficerów zawodowych: plut. Kos i kpr. Straszak³⁸;
  - 8 Pułk Ułanów im. Księcia Józefa Poniatowskiego: dowódca płk Kazimierz Mastalerz, jako dowódca szwadronu 5 Samodzielnej Brygady Kawalerii, poczet sztandarowy, pluton honorowy oraz klacz „Wronka” z 5 Dywizjonu Artylerii Konnej, osiodłana kirem, prowadzona przez chor. Karola Geiera i st. wachm. Pawła Kijowskiego. W skład delegacji do Warszawy wchodziło: trzech oficerów zawodowych, ośmiu podoficerów zawodowych, 39 szeregowych niezawodowych, 43 konie³⁹;
  - 5 Pułk Strzelców Konnych: dowódca płk Ignacy Kowalczewski, poczet sztandarowy: rtm. Jerzy Wyszykowski, chor. Jan Rzepka, plut. Bolesław Peca, pluton w składzie: dowódca por. Wojciech Łopuski, st. wachm. Antoni Cwen, kpr. Jan Bujak oraz 30 strzelców służby czynnej⁴⁰.

---

³⁵ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 110, 4 Pułk Ułanów Zaniemeńskich, sygn. I.321.4.11; J. S. Wojciechowski, *Serce Pierwszego Marszałka...*, dz. cyt., s. 21.

³⁶ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 48, 13 Pułk Ułanów Wileńskich, sygn. I.321.13.11; J. S. Wojciechowski, *Serce Pierwszego Marszałka...*, dz. cyt., s. 21.

³⁷ W rozkazach dziennych 23 Pułku brakuje informacji o udziale reprezentacji pułku w tej uroczystości.

³⁸ WBH, Dodatek do Rozkazu Dziennego Nr 110/35, 3 Pułk Ułanów Śląskich, sygn. I.321.3.15.

³⁹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, 8 Pułk Ułanów Ks. Józefa Poniatowskiego, sygn. I.321.8.20; Rozkaz Dzienny Nr 115, 8 Pułk Ułanów Ks. Józefa Poniatowskiego, sygn. I.321.8.20. Klacz „Wronka” uczestniczyła w kondukcje w Krakowie.

⁴⁰ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 141, 5 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.35.31.

Brygadą Kawalerii „Białystok” dowodził płk dypl. Ludwik Kmicic-Skrzyński. Skład pułków był następujący:

- 1 Pułk Ułanów Krechowickich im. płk. Bolesława Mościckiego: dowódca ppłk dypl. Karol Bokalski, mjr dypl. Ziemowit Grabowski, rtm. Jan Bączkowski, por. Wincenty Chrzęszczewski, por. Tomasz Mineyko, ppor. Andrzej Czaykowski; podoficerowie zawodowi: st. wachm. Antoni Sitnik, st. wachm. Bolesław Kruszewski, st. wachm. Stanisław Żelazny, st. wachm. Teodor Grabski, wachm. Józef Kusiński, wachm. Bronisław Gierszewski, plut. Józef Sepko, Bolesław Chendyński, kpr. Władysław Marecki, kpr. Jan Kukowski, kpr. Jan Wróblewski i kpr. Marian Witkowski; szeregowi służby czynnej: czterech kaprali, dziewięciu starszych ułanów, 24 ułanów: kpr. nadt. Witold Hołownia, kpr. nadt. Bronisław Prymaka, kpr. sł. czyn. Ludwik Pankiewicz, kpr. sł. czyn. Stanisław Liberadzki, st. uł. Grzegorz Staśkiewicz, st. uł. Waław Florczak, st. uł. Józef Janowski, st. uł. Kripijasz Jegorow, st. uł. Hieronim Czajko, st. uł. Józef Perkowski, ułani: Władysław Burzyński, Kazimierz Buczek, Henryk Gogol, Eugeniusz Grygo, Bronisław Kądziela, Julian Kiljański, Józef Plewka, Stanisław Citkowski, Adam Grabasz, Edward Wierzbicki, Aleksander Tyszkiewicz, Józef Białecki, Stanisław Mróz, Józef Sienkiewicz, Franciszek Socha, Edward Dadura, Władysław Walentowicz, Edward Syroka, Antoni Frydrych, Józef Wysocki, Józef Zach, Grzegorz Fiedorow, starsi ułani: Aleksander Doliwa, Stanisław Sadowski, Waław Złotkowski i uł. Julian Kuza oraz 46 koni⁴¹;
- 10 Pułk Ułanów Litewskich: dowódca płk dypl. Witosław Porczyński, poczet sztandarowy: por. Czesław Szadkowski, wachm. Władysław Zakrzewski, plut. zaw. Bronisław Mastalerz, pluton honorowy: por. Anatol Pierogorodzki, plut. Adolf Siemion, kpr. zaw. Adolf Galicki; jako delegacja: st. wachm. Hieronim Perkowski i wachm. zaw. Antoni Mochyłuk⁴²;
- 9 Pułk Strzelców Konnych: dowódca ppłk Tadeusz Falewicz, poczet sztandarowy oraz st. strz. Antoni Nadborski, st. strz. Stanisław Pawełczyk, st. strz. Stanisław Kryszczyński, st. strz. Bolesław Mickiewicz, st. strz. Ludwik Piotrowski, strzelcy: Franciszek Bartig, Władysław Dybikowski, Bronisław Kasperowicz, Leon Kocan, Eugeniusz Krajewski, Tadeusz Modzelewski, Józef Kurowski, Adam Pielech, Mikołaj Radjon, Józef Sówka, Franciszek Zysk, Edward Chodorowski, Leon Drożencki, Stanisław Kozikowski, Jan Puka, Waław Płochocki, Stanisław Siewierski, Bolesław Mieczkowski⁴³.

⁴¹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 64, 1 Pułk Ułanów Krechowickich im. płk. Bolesława Mościckiego, sygn. I.321.1.12.

⁴² WBH, Rozkaz Nr 102/35, 10 Pułk Ułanów Litewskich, sygn. I.321.10.12.

⁴³ WBH, Rozkaz Nr 51, 9 Pułk Strzelców Konnych im. generała Kazimierza Pułaskiego, sygn. 321.39.11.

Brygadą Kawalerii „Suwałki” dowodził płk dypl. Rudolf Dreszer. Skład pułków był następujący:

- 2 Pułk Ułanów Grochowskich im. gen. Józefa Dwernickiego: dowódca płk dypl. Józef Smoleński, poczet sztandarowy, pluton honorowy⁴⁴;
- 3 Pułk Szwoleżerów Mazowieckich: dowódca ppłk Edward Milewski, poczet sztandarowy: ppor. Jerzy Dziedzic, wachm. Klemens Piotrowski, plut. Ignacy Sutufa, kpr. sł. czyn. Edward Piłejko, st. szwol. Mieczysław Sienkiewicz, szwol. Stanisław Baliński i szwol. Edward Piekarniak; pluton honorowy: ppor. Julian Paszki, plut. Stefan Bojanowski, plut. Mieczysław Jasiński, plut. Marian Papiewski, kpr. sł. czyn. Bolesław Kasprzyński, kpr. sł. czyn. Stanisław Wyrwas, st. szwol. Albin Czarnecki, st. szwol. Józef Noga, st. szwol. Stanisław Hryniewiecki, st. szwol. Antoni Lasocki, st. szwol. Waław Gwiazda, st. szwol. Waław Nowak, szwoleżerowie: Władysław Błaszczyk, Antoni Spasibionek, Pachom Skurko, Franciszek Abratkiewicz, Waław Jabłoński, Edward Frąc, Witold Saks, Bolesław Bąk, Piotr Gruszczyński, Aleksander Dudzicki, Władysław Grzybowski, Aleksy Szykiewicz, Roman Wojciechowski, Józef Pawłowski, Adolf Urbasz, Stanisław Walczak, Stanisław Żarnota, Stanisław Mordal⁴⁵;
- następną w składzie była orkiestra 1 Pułku Strzelców Konnych⁴⁶.

Brygadą Kawalerii „Baranowicze” dowodził gen. bryg. Stanisław Skotnicki. Skład pułków był następujący:

- 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich: p.o. dowódcy mjr Feliks Kopeć, por. Oskar Olizar, ppor. Antoni Czarnyszewicz, st. wachm. Marcin Bekasiak, Józef Lewandowski, wachm. Piotr Ratajczak, plut. Józef Glej, kpr. nadt. Jan Wasilewski, Aleksander Borzym, Kazimierz Peresada i 24 ułanów⁴⁷;
- 26 Pułk Ułanów Wielkopolskich: dowódca ppłk dypl. Tadeusz Machalski, pluton honorowy, poczet sztandarowy: por. Józef Jadownicki, por. Feliks Dutkiewicz, st. wachm. Jan Miara, wachm. Antoni Sieminiak, plut. Jan Prymus, plut. Jan Olejnik, 28 ułanów i 34 konie;
- 27 Pułk Ułanów Wielkopolskich: dowódca płk dypl. Fryderyk Dominik Józef Mally, por. Eugeniusz Cierpicki, por. Stanisław Kuczyński, st. wachm. Władysław Kondej, wachm. Zdzisław Nurkiewicz, wachm. Roman Skirko, plut. Aleksander Krukowski, kpr. Stanisław Lenkcis, kpr. Franciszek Kowal, szeregowi służby czynnej: st. uł. Józef Jakubowski, st. uł. Bolesław Syczewski, ułani: Stanisław Myśliwicki, Stanisław Mika,

⁴⁴ Brak rozkazów dziennych z 1935 roku.

⁴⁵ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 110, 3 Pułk Szwoleżerów Mazowieckich im. płk. Jana Koziętulskiego, sygn. I.321.30.15.

⁴⁶ WBH, Pismo z dnia 15 maja 1935 r. Inspektora Armii gen. dyw. Orlicz-Dreszera ustalającego porządek konduktu przy eksportacji Marszałka J. Piłsudskiego z Katedry św. Jana na Pole Mokotowskie i udziału wojska, GISZ, sygn. I.302.4.128; Z. Gnat-Wieteska, *Pierwszy Pułk...*, dz. cyt., s. 62.

⁴⁷ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich, sygn. I.321.25.11.

Konstanty Żróbski, Józef Gruszka, Antoni Socha, Bolesław Fijałkowski, Władysław Sawicki, Stanisław Chruszcz, kpr. Alfons Hałaj, Józef Gryz, Piotr Koc, Roman Nykiel, Jan Baszun, Franciszek Rewer, kpr. Leonard Szeroki, Władysław Żemajtis, Stanisław Kozłowski, Józef Pawlikowski, Stanisław Kuzko, Stanisław Szaniawski, Jan Czerski, Konstanty Zgiet, Stanisław Kozicki oraz 36 koni⁴⁸;

- 3 Pułk Strzelców Konnych: dowódca płk Leonard Jerzy Michalski, rtm. Ksawery Nagórny, por. Antoni Kossakowski, por. Janusz Poziomski, st. wachm. Franciszek Koziej, st. wachm. Stanisław Tarnowski, wachm. Jan Zagrabą, plut. Józef Ostropolski, plut. Piotr Zacharczuk, plut. Stanisław Szafranski, plut. Józef Niemirowski, plut. Władysław Starzyk, plut. Aleksander Szwed, plut. Władysław Korejwo. Z 1 szwadronu: kpr. Józef Matuszewski, strzelcy: Władysław Nowicki, Tadeusz Kutra, Julian Pilczuk, Władysław Sztarek, Jan Knyt, Edward Adamski; z 2 szwadronu: kpr. Jan Rojek, strzelcy: Jan Trzonkowski, Jan Zienkiewicz, Czesław Białobrzeski, Stanisław Czerniakowski, Antoni Antosiewicz, Bolesław Grochowalski, Jan Burduk; z 3 szwadronu: kpr. Aleksy Ukleja, st. strz. Jan Szmidt, st. strz. Izrael Ojzerowicz, strzelcy: Edmund Miziołowski, Hieronim Wenda, Władysław Wierciński, Jan Wieliczko; z 4 szwadronu: kpr. Wacław Hulewicz, st. strz. Adam Brzeziński, Stanisław Bereda, Stanisław Ożarowski, strzelcy: Feliks Małochwiej, Franciszek Zdanowicz, Zygmunt Mordusiewicz, Bolesław Wicik; ze szwadronu karabinów maszynowych: st. strz. Stanisław Wasilski, Jan Mańko, strzelcy: Leonard Sawczyk, Stefan Majdecki; ze szwadronu zapasowego: st. strz. Stanisław Puchalski, st. strz. Paweł Beznosik, strz. Bronisław Budrewicz; z drużyny dowódcy pułku: kpr. Kazimierz Biedź, kpr. Bronisław Zacharewicz, st. strz. Feliks Cicierski, st. strz. Zygmunt Ejdynt, st. strz. Kazimierz Maculewicz, st. strz. Józef Połowienia, st. strz. Otto Kasper, st. strz. Tadeusz Wirgocki⁴⁹.

2 Samodzielną Brygadą Kawalerii dowodził gen. bryg. Władysław Anders. Skład pułków był następujący:

- 12 Pułk Ułanów Podolskich: na uroczystości został delegowany, reprezentujący dowódcę pułku, ppłk Józef Trzeciński, jako adiutant – rtm. dypl. Celestyn Kański, poczet sztandarowy: ppor. Eugeniusz Sierosławski, st. wachm. Władysław Jankowski, plut. Piotr Zadros, st. uł. Jan Słowik, uł. Roman Kusyk, uł. Jan Daniel; pluton w składzie: dowódca por. Olgierd Suryn, z 1 szwadronu: plut. Stanisław Lisowski, uł. Adolf Sikorski, uł. Roman Królikowski, uł. Bolesław Zawadzki, uł. Jan Fijołek oraz dwa konie; z 2 szwadronu: kpr. nadt. Wincenty Mika, st. uł. Jan

⁴⁸ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 112, 27 Pułk Ułanów im. króla Stefana Batorego, sygn. I.321.27.10.

⁴⁹ WBH, Rozkaz Nr 110, 3 Pułk Strzelców Konnych im. hetmana polnego koronnego Stefana Czarnieckiego, sygn. I.321.33.9.

- Kołodziejczyk, uł. Zygmunt Dołgas, uł. Józef Pękala, uł. Mieczysław Sadowski oraz siedem koni; z 3 szwadronu: kpr. zaw. Antoni Wyłupek, kpr. Jan Sobilo, st. uł. Eugeniusz Franczak, st. uł. Stanisław Jagodziński, st. uł. Czesław Drozd, uł. Feliks Smyl; z 4 szwadronu: wachm. Michał Hordejczuk, kpr. nadt. Kazimierz Garłowski, kpr. Władysław Łyszczarz, uł. Tadeusz Kruszyński, uł. Kazimierz Piestrzyniewicz, uł. Antoni Pękacz oraz dziewięć koni; ze szwadronu karabinów maszynowych: st. uł. Jakub Bursak, uł. Andrzej Flasiński oraz dwa konie; ze Szkoły Podoficerskiej CKM 2 Samodzielnej Brygady Kawalerii – dwa konie; z plutonu łączności: uł. Wojciech Brzezina, uł. Stanisław Placha oraz trzy konie; z drużyny dowódcy pułku: uł. Bronisław Gałka oraz dwa konie⁵⁰;
- 22 Pułk Ułanów Podkarpackich: dowódca płk dypl. Stanisław Rostworowski, poczet sztandarowy i pluton honorowy⁵¹;
  - 6 Pułk Strzelców Konnych: dowódca ppłk dypl. Witold Gierulewicz, poczet sztandarowy i pluton honorowy⁵²;
- 6 Brygadą Kawalerii dowodził płk dypl. Juliusz Kleeberg. Skład pułków był następujący:
- 6 Pułk Ułanów Kaniowskich: dowódca ppłk Stefan Liszko, poczet sztandarowy i pluton honorowy⁵³;
  - 9 Pułk Ułanów Małopolskich: dowódca płk Tadeusz Komorowski, delegacja: por. Roman Zaręba, ppor. Antoni Nitecki, chor. Adam Majewski i wachm. Franciszek Mierzawa, kpr. zaw. Zajączkowski, kpr. Walerian Samborski oraz 26 ułanów⁵⁴;
  - 14 Pułk Ułanów Jazłowieckich: dowódca ppłk dypl. Andrzej Kunachowicz, poczet sztandarowy, pluton honorowy w składzie: dowódca rtm. dypl. Antoni Grudziński, rtm. Stanisław Neyman, por. Jerzy Marian Rostworowski, st. wachm. Bronisław Gadzin, st. wachm. Władysław Gwoździński, st. wachm. Czesław Polak, wachm. Jan Przybyła, wachm. Kazimierz Józwa, wachm. Wilhelm Kin, plut. Waclaw Bokus, kpr. Stefan Mondocha, kpr. nadt. Józef Buda, kpr. podchor. Zdzisław Męciniński; z 1 szwadronu – uł. Józef Sondej oraz 11 koni wierzchowych, z 2 szwadronu: kpr. Bolesław Chmielowiec, kpr. Stanisław Żyła, st. uł. Kazimierz Kiec, uł. Wasyl Mużyk, uł. Zygmunt Jemioła oraz osiem koni wierzchowych; z 3 szwadronu: kpr. Bolesław Kozioł, st. uł. Henryk Jagielski, uł. Michał Szurko, uł. Andrzej Spiech, uł. Stanisław Kurowski, uł. Iwan Fijałkowski, uł. Józef Kowalski

⁵⁰ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 135, 12 Pułk Ułanów Podolskich, sygn. I.321.1.17.

⁵¹ W rozkazach dziennych 22 Pułku Ułanów brakuje informacji o udziale reprezentacji pułku w tej uroczystości.

⁵² W rozkazach dziennych 6 Pułku Strzelców Konnych brakuje informacji o udziale reprezentacji pułku w tej uroczystości.

⁵³ Brak rozkazów dziennych pułku.

⁵⁴ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 106/35, 9 Pułk Ułanów Małopolskich, sygn. I.321.9.11.

oraz cztery konie wierzchowe; z 4 szwadronu: kpr. Piotr Zygmunt, st. uł. Władysław Bielecki, st. uł. Andrzej Jurczak, Piotr Mijał, uł. Franciszek Homiak, uł. Michał Sawczyński, uł. Jan Cwynar oraz osiem koni wierzchowych; ze szwadronu karabinów maszynowych: st. uł. Kazimierz Łamarz, st. uł. Dmytro Tkacz, uł. Semen Sosna, uł. Stanisław Garbarz oraz dwa konie wierzchowe; z drużyny dowódcy pułku: uł. Józef Habrat, uł. Waclaw Lis, uł. Semen Horbowy, uł. Mieczysław Gawęł, uł. Michał Tymecz, uł. Józef Tokarski oraz 11 koni; natomiast ze szwadronu zapasowego klacz „Bandurka”⁵⁵.

Brygadą Kawalerii „Równe” dowodził płk dypl. Adam Korytowski. Skład pułków był następujący:

- 19 Pułk Ułanów Wołyńskich: w zastępstwie dowódcy pułku mjr Jan Romański, poczet sztandarowy: ppor. Aleksander Strokowski, podoficer sztabowy st. wachm. Leon Dobrowolski, jeden kapral służby czynnej, dowódca plutonu honorowego por. Kazimierz Kawecki⁵⁶;
- 21 Pułk Ułanów Nadwiślańskich: dowódca płk Roman Safar, rtm. Edward Rudnicki, ppor. Ludwik Kantor, plut. Andrzej Pućka, plut. Kazimierz Bastrzyk, kpr. zaw. Tadeusz Kontek, kpr. nadt. Henryk Murawa, kpr. sł. czyn. Stanisław Wiącek, kpr. sł. czyn. Józef Kantypowicz, kpr. sł. czyn. Stanisław Wielgus; z 1 szwadronu: st. uł. Jan Welcz, st. uł. Józef Czyż, ułani: Józef Bojarski, Stanisław Staniewski, Lucjan Bielawski, Adam Jędrys, Jan Kot, Bolesław Wyrobek, Henryk Wolański, Piotr Pilipas, Stanisław Ciepelski, Antoni Szymański, Jan Jankiewicz, Waclaw Sławuszcowski, Baltazar Szpringiel, Jan Krasucki, Józef Krepski, Stanisław Machalski, Józef Górecki, Aleksander Gawin, Antoni Malinowski, Józef Cichocki, Franciszek Maksimowicz, Stanisław Rak, Stanisław Sosnowski, Antoni Chodziński, Jan Kłus; z 2 szwadronu: uł. Tadeusz Lisowski; ze szwadronu karabinów maszynowych: uł. Edward Borkowski. Ponadto ppor. Stefan Fogt, st. wachm. zaw. Leon Gąszczyk, plut. zaw. Stanisław Wojciechowski, z 1 szwadronu: ułani: Juliusz Kobernik, Stanisław Sadurski, Piotr Pasieka, z 3 szwadronu uł. Antoni Chaber, z 4 szwadronu uł. Aleksander Sewryniak i z dowództwa brygady uł. Józef Cichoń⁵⁷.

10 Brygadą Kawalerii dowodził płk Wincenty Jasiewicz. Skład pułków był następujący:

- 20 Pułk Ułanów im. króla Jana III Sobieskiego: dowódca ppłk Edward Józef Godlewski, poczet sztandarowy i pluton honorowy⁵⁸;

⁵⁵ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, 14 Pułk Ułanów Jazłowieckich, sygn. I.321.14.7.

⁵⁶ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111, Nr 115, 19 Pułk Ułanów Wołyńskich im. generała Edmunda Różyckiego, sygn. I.321.19.18.

⁵⁷ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 115, 21 Pułk Ułanów Nadwiślańskich, sygn. I.321.21.17.

⁵⁸ W rozkazach dziennych 6 Pułku Strzelców Konnych brakuje informacji o udziale reprezentacji pułku w tej uroczystości.

- 10 Pułk Strzelców Konnych: dowódca ppłk Kazimierz Plisowski, poczet sztandarowy: ppor. Kazimierz Huttel na wałachu „Żłub”, podoficer sztandarowy – wachm. Roman Cużytek na wałachu „Centaur”, podsztandarowy – wachm. Henryk Wężyk na wałachu „Zar”, eskorta pocztu: kpr. Bzoń na klaczy „Czujna”, st. strz. konny Skulimowski na klaczy „Czuma”, kpr. Stanisław Torbicz na klaczy „Cyna”. A ponadto dowódca plutonu – por. Bolesław Cwaliński, prawoskrzydłowy – plut. Kazimierz Januszewski, lewoskrzydłowy – plut. Stanisław Pelc, sekcjoni: kpr. Pieczko, kpr. Mateusz Buczkowski, kpr. Edward Wróblewski, kpr. Piotr Cuniowski oraz jako pocztowy osobisty dowódcy pułku strz. Biłęński. Razem: trzech oficerów, 32 szeregowych i 34 konie⁵⁹.
- 17 Brygadą Kawalerii dowodził płk Stefan Kulesza. Skład pułków był następujący:
  - dowódca szwadronu kombinowanego plutonowego (jeden pluton z 2 Pułku Strzelców Konnych i jeden pluton z 24 Pułku Ułanów) mjr Stanisław Bukraba z 24 Pułku Ułanów. Poczet dowódcy szwadronu kombinowanego: st. wachm. Wojciech Duraj z 4 szwadronu, trębacz – plut. Edward Widomski z drużyny dowódcy pułku, kpr. Zygmunt Wójtowicz, jeden luzak ze szwadronu zapasowego⁶⁰;
  - 24 Pułk Ułanów: dowódca ppłk dypl. Kazimierz Dworak, poczet sztandarowy: ppor. Stanisław Władysław Ziółkowski, st. wachm. Jan Doros ze szwadronu zapasowego, plut. Jan Jedwabny ze szwadronu karabinów maszynowych, trzech ułanów. Pluton szwadronu kombinowanego: dowódca plutonu ppor. Tadeusz Kraczkiewicz z 4 szwadronu, jeden podoficer i siedmiu ułanów z 2 szwadronu, dwóch podoficerów i sześciu ułanów z 3 szwadronu, dwóch podoficerów i sześciu ułanów z 4 szwadronu;
  - sekcja administracyjno-taborowa: dowódca i podoficer żywnościowy st. wachm. Krukiewicz, z drużyny dowódcy pułku, zastępca dowódcy i podoficer furażowy kpr. Jewtoszczuk ze szwadronu zapasowego. Razem w oddziale reprezentacyjnym: trzech oficerów, 12 podoficerów, 33 ułanów i 46 koni⁶¹;
  - 2 Pułk Strzelców Konnych: dowódca płk Romuald Niementowski, poczet sztandarowy: ppor. Alfons Braun, chor. Rudolf Siąkała, st. wachm. Tomasz Bachor oraz trzech strzelców; pluton: dowódca por. Jarosław Suchorski, plut. Bronisław Książkowski, kpr. Jan Bajer, kpr. Władysław Sawiniec oraz dwóch podoficerów nadterminowych i 30 strzelców służby czynnej⁶²;
  - szwadrony KOP⁶³.

⁵⁹ WBH, Rozkaz Dzienny Nr 111/35, 10 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.40.13; *10 Pułk Strzelców Konnych w obiektywie fotograficznym*, Biblioteka Koła 10 Pułku Strzelców Konnych z Łańcuta, Łańcut 2020, T. 1, s. 14.

⁶⁰ WBH, Dodatek do Rozkazu Dziennego Pułku Nr 110, 24 Pułk Ułanów, sygn. I.321.24.17.

⁶¹ Tamże.

⁶² WBH, Rozkaz Nr 111, 2 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.32.13.

⁶³ Bliższych danych nie ustalono.

Po zakończeniu ceremonii pogrzebowych na Polu Mokotowskim wyznaczone delegacje i pododdziały miały udać się do eszelonów i odjechać do Krakowa na dalsze uroczystości. Do transportu nr 1 został wyznaczony szwadron 1 Pułku Szwoleżerów w składzie: pięciu oficerów, 17 podoficerów, 93 szwoleżerów i 115 koni. W transporcie nr 2 było 40 pocztów sztandarowych pułków kawalerii i poczet sztandarowy Szkoły Podchorążych Kawalerii, ogółem: 41 oficerów, 82 podoficerów, 122 szeregowych i 246 koni. W transporcie nr 4 miał jechać jeden szwadron sformowany z 5 Samodzielnej Brygady Kawalerii w składzie: czterech oficerów, 13 podoficerów i 72 szeregowych. Dowódcy wielkich jednostek kawalerii i dowódcy pułków jechali w transporcie nr 5 i 6⁶⁴.

Z 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego na uroczystości do Krakowa został uformowany szwadron honorowy w następującym składzie:

- dowódca pułku – płk dypl. Antoni Durski-Trzaska;
- adiutant – rtm. Jan Kazimierz Motz;
- dowódca szwadronu – ppłk dypl. Józef Szostak;
- poczet sztandarowy – ppor. Władysław Stypułkowski, st. wachm. Stefan Fidusiewicz, st. wachm. Kazimierz Malczewski i trzech szwoleżerów;
- dowódca I plutonu – rtm. Mieczysław Badowski;
- dowódca II plutonu – por. Roman Chruszczewski;
- dowódca III plutonu – por. Tadeusz Sokołowski;
- dowódca IV plutonu – por. Stefan Orpiszewski.

Buńczuk miał zostać zabrany przez I pluton. Szefem szwadronu był wachm. Hilary Morawski, podoficerem gospodarczym dla całości wraz z zaprowiantowanymi pocztami innych pułków – wachm. Wincenty Lipowski (konno), podoficerem kancelaryjnym – wachm. Konstanty Czapikowski (konno). Plutony wystawiały szwadrony 1, 2, 3, 4. Skład plutonów: po cztery sekcje. Oba szeregi były wyposażone w lance.

Drużyna dowódcy pułku wystawiała: konie dla dowódcy pułku z luzakiem, konie adiutanta, luzaka, ordynansów osobistych dowódcy pułku i adiutanta (pieszo), a także czterech fanfarzystów wraz z końmi, konia wachm. Czapikowskiego, sanitarnego i weterynaryjnego wachm. Stefana Płoskiego (pieszo).

Szwadron 1 wystawiał jeden pluton w składzie: cztery sekcje, w tym zastępcę dowódcy plutonu, ordynansa osobistego ppłk. dypl. Szostaka (pieszo), podkuwacza – plut. Józefa Madeję (pieszo), jeden wóz krajowy przykuchenny z woźnicą i końmi, jednego kucharza i szewca (pieszo).

Szwadron 2 wystawiał jeden pluton w składzie: cztery sekcje, w tym zastępcę dowódcy plutonu, konia („Szalusia”) dla gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera i luzaka wraz z koniem, jeden wóz drabiniasty z końmi i z woźnicą, konia dla wachm. Lipowskiego, jednego kucharza i krawca – pieszo.

⁶⁴ WBH, Pismo Departamentu Dowodzenia Ogólnego MSWojsk. L.1460-11/Org. z 16 maja 1935 r. w sprawie transportów wojskowych z Warszawy do Krakowa na uroczystości pogrzebowe Marszałka Piłsudskiego, GISZ, sygn. I.302.4.128.

Szwadron 3 wystawiał jeden pluton w składzie: cztery sekcje, w tym zastępcę dowódcy plutonu, jeden wóz krajowy przykuchenny z końmi i woźnicą, kucharza i rymarza – pieszo.

Szwadron 4 wystawiał jeden pluton w składzie: cztery sekcje, w tym zastępcę dowódcy plutonu, jednego kucharza – pieszo, trzech szwoleżerów konno do pocztu, konia dla ppor. Stypułkowskiego, st. wachm. Malczewskiego i konia dla wachm. Morawskiego, podchor. Alfonsa Lipkowskiego z koniem. Konie do pocztu dobierał ppor. Stypułkowski. Szwadron ckm wystawiał: dwie pary koni taborowych do kuchni polowych i dwóch woźniców, jednego konia dla luzaka adiutanta.

Szwadron zapasowy wystawiał: konie i luzaka dla ppłk. dypl. Szostaka, konie i luzaka dla rtm. Badowskiego, konia dla st. wachm. Fidusiewicza, a także podoficera sanitarno-medycznego kpr. Tomaszewicza – pieszo.

Umundurowanie i oporządzenie szwadronów: płaszcze wyjściowe ze szwadronów troczone przy siodle. Szwoleżerowie mieli otrzymać umundurowanie ze swych szwadronów. Ordery tylko polskie. Oficerowie występowali w białych kołnierzykach i rękawicach z mankietami, natomiast podoficerowie zawodowi, służba czynna i szeregowi – w zielonych kołnierzykach. Obowiązywały skórzane temblaki do szabel.

Uzbrojenie: oficerowie uzbrojeni byli w pistolety, podoficerowie w szeregum i szwoleżerowie wyposażeni w karabinki, bagnet z lewej strony, szablę pod tybinką. Oba szeregi zaopatrzone w lance, szelki, ładownice potrójne. Proporce zwinięte, okręcone krepą.

Troczenie: na przednim łęku przywiązany był owsiak i płaszcz, a z tyłu koc. W sakwach mieściły się: szczotka i zgrzebło, kantar z łańcuchem, karmiak. Jedno wiadro przypadało na trzy osoby i znajdowało się u lewego skrzydłowego w lewej sakwie. Szczotka do ubrania, do butów, mydło, ręcznik, menażka i niezbędnik spoczywały w prawej sakwie. Pod siodłami były derki bez potników. Należało pobrać po 10 sztuk amunicji na karabinki.

Dział gospodarczy: karty zaprowiantowania na ludzi i konie pododdziały miały wystawić na drużynę dowódcy pułku. Kuchnie wraz ze sprzętem winien wydać oficer żywnościowy. Uprząż do kuchni miano pobrać u oficera materiałowego. Oficer żywnościowy był zobowiązany wydać wachm. Lipkowskiemu – na cały stan oficerów, podoficerów zawodowych i szwoleżerów – po dwie konserwy, jako porcje R (racje wojenne). Rozdział konserw miał nastąpić na rozkaz dowódcy pułku. Zafurazowanie i wyżywienie zapewniano na dwa dni transportu. Pocztę sztandarowe 2 Dywizji Kawalerii miały być zaprowiantowane i zafurazowane w pułku. Szwadron 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego miał też pobrać 20 porcji rezerwowych dla pocztów sztandarowych innych oddziałów, na wypadek gdyby ich nie pobrały. Porucznik Zdzisław Gadomski miał wyznaczyć jednego szwoleżera z kasyna, by ten zorganizował je na czas transportu i pobytu w Krakowie. Kierownikiem kasyna został por. Roman Chruszczewski. Poza tym oficer materiałowy miał wydać krawcom

jadącym do Krakowa zapas krepy. W Krakowie szwadron miał kwaterować w 6 Pułku Artylerii Lekkiej przy ul. Łobzów⁶⁵.

W Krakowie został ustalony porządek pochodu na Wawel, w którym wojsko wraz z pocztami sztandarowymi miały iść na czele konduktu⁶⁶. 18 maja 1935 roku o godz. 9.00 na dziedziniec przed katedrą pw. św. Stanisława i św. Wacława na Wawelu wjechał, ze sztandarem i orkiestrą, prowadzący oddziały wojskowe gen. dyw. Gustaw Orlicz-Dreszer na czele szwadronu honorowego 1 Pułku Szwolęźerów Józefa Piłsudskiego. Następnie poczet sztandarowy ustawił się przy wejściu do katedry. U bramy prowadzącej na dziedziniec katedralny wartę zaciągnął pluton honorowy kadetów Marszałka Piłsudskiego ze Lwowa. Oddziały wojskowe przeszły u podnóża Wawelu w stronę ulicy Podzamcze, a za nimi poczty chorągwane 87 pułków piechoty i sztandary 40 pułków kawalerii. Poczty utworzyły podwójny szpaler wzdłuż wejścia na Wawel u podnóża pomnika Kościuszki, w bramie wejściowej na dziedziniec katedralny i na samym dziedzińcu na wprost wejścia do katedry. Zakończenie uroczystości pogrzebowych nastąpiło po złożeniu trumny ze zwłokami Marszałka w krypcie św. Leonarda⁶⁷. Poza wymienionymi przedstawicielami kawalerii w opisywanych uroczystościach pogrzebowych – w Warszawie i Krakowie – przy trumnie Marszałka znajdowała się warta honorowa pod dowództwem gen. bryg. dr. Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego, a jej skład tworzyli kawalerzyści: płk dypl. Leon Strzelecki, płk dypl. Zbigniew Brochwicz-Lewiński, ppłk dypl. Adam Sokołowski i ppłk Kazimierz Busler⁶⁸. W taki sposób pożegnały się z Marszałkiem Józefem Piłsudskim formacje kawalerii.

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne:

Wojskowe Biuro Historyczne im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego:
Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych
Departament Kawalerii MSWojsk.
1 Pułk Szwolęźerów Józefa Piłsudskiego, sygn. I.321.28;

⁶⁵ WBH, Dodatek do Rozkazu Pułkowego Nr 97/35/V, 1 Pułk Szwolęźerów JP, sygn. I.321.28.15.

⁶⁶ *Porządek pochodu na Wawel*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 136, s. 2; *Porządek orszaku pogrzebowego w Krakowie*, „Ilustrowany Kurier Codzienny” 1935, nr 136, s. 15.

⁶⁷ *Królowi równy Wskrziesiciel Ojczyzny spoczął na Wawelu*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 137, s. 2; *Na Wawel między króle ponieśli Hetmana...*, „Czas” 1935, nr 136, s. 2; *Na Wawelu*, „Ilustrowany Kurier Codzienny” 1935, nr 138, s. 9; P. Wywiał, *Garnizon Wojska Polskiego w Krakowie w latach 1918-1939*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2019, s. 400.

⁶⁸ *Warta honorowa w czasie uroczystości żałobnych*, „Polska Zbrojna” 1935, nr 137, s. 2; *Straż honorowa przy trumnie*, „Ilustrowany Kurier Codzienny” 1935, nr 138, s. 1.

- 2 Pułk Szwoleżerów Rokitniańskich, sygn. I.321.29;
- 3 Pułk Szwoleżerów Mazowieckich im. płk. Jana Koziatulskiego, sygn. I.321.30;
- 1 Pułk Ułanów Krechowieckich im. płk. Bolesława Mościckiego, sygn. I.321.1;
- 2 Pułk Ułanów Grochowskich im. generała Dwernickiego, sygn. I.321.2;
- 3 Pułk Ułanów Śląskich, sygn. I.321.3;
- 4 Pułk Ułanów Zaniemeńskich, sygn. I.321.4;
- 5 Pułk Ułanów Zasławskich, sygn. I.321.5;
- 6 Pułk Ułanów Kaniowskich, sygn. I.321.6;
- 7 Pułk Ułanów Lubelskich im. generała Kazimierza Sosnkowskiego, sygn. I.321.7;
- 8 Pułk Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego, sygn. I.321.8;
- 9 Pułk Ułanów Małopolskich, sygn. I.321.9;
- 10 Pułk Ułanów Litewskich, sygn. I.321.10;
- 11 Pułk Ułanów Legionowych im. marszałka Śmigłego-Rydza, sygn. I.321.11;
- 12 Pułk Ułanów Podolskich, sygn. I.321.12;
- 13 Pułk Ułanów Wileńskich, sygn. I.321.13;
- 14 Pułk Ułanów Jazłowieckich, sygn. I.321.14;
- 15 Pułk Ułanów Poznańskich, sygn. I.321.15;
- 16 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. generała dywizji Orlicz-Dreszera, sygn. I.321.16;
- 17 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego, sygn. I.321.17;
- 18 Pułk Ułanów Pomorskich, sygn. I.321.18;
- 19 Pułk Ułanów im. generała Edmunda Różyckiego, sygn. I.321.19;
- 20 Pułk Ułanów im. króla Jana III Sobieskiego, sygn. I.321.20;
- 21 Pułk Ułanów Nadwiślańskich, sygn. I.321.21;
- 22 Pułk Ułanów Podkarpackich, sygn. I.321.22;
- 23 Pułk Ułanów Grodzieńskich, sygn. I.321.23;
- 24 Pułk Ułanów, sygn. I.321.24;
- 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich, sygn. I.321.25;
- 26 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. hetmana Jana Karola Chodkiewicza, sygn. I.321.26;
- 27 Pułk Ułanów im. króla Stefana Batorego, sygn. I.321.27;
- 1 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.31;
- 2 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.32;
- 3 Pułk Strzelców Konnych im. hetmana polnego koronnego Stefana Czarnieckiego, sygn. I.321.33;
- 4 Pułk Strzelców Konnych Ziemi Łęczyckiej, sygn. I.321.34;
- 5 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.35;
- 6 Pułk Strzelców Konnych im. hetmana wielkiego koronnego Stanisława Żółkiewskiego, sygn. I.321.36;
- 7 Pułk Strzelców Konnych Wielkopolskich, sygn. I.321.37;
- 8 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.38;
- 9 Pułk Strzelców Konnych im. generała Kazimierza Pułaskiego, sygn. I.321.39;
- 10 Pułk Strzelców Konnych, sygn. I.321.40.

Druki zwarte:

- Drozdowski K., Jerzykowski P., *16 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera 1918-1939*, Agencja Wydawnicza CB, Warszawa 2018;
10 Pułk Strzelców Konnych w obiektywie fotograficznym, Biblioteka Koła 10 Pułku Strzelców Konnych z Łańcuta, Łańcut 2020, T. 1;
Gnat-Wieteska Z., *Pierwszy Pułk Strzelców Konnych 1806-1944*, Volumen, Bellona, Warszawa 1995;
Korwin-Sokołowski A. L., *Fragmenty wspomnień 1910-1945*, Editions Spotkania, Paryż 1985;
Majchrowski J. M., *Ulubieniec Cezara Bolesław Wieniawa-Długoszowski*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław – Warszawa – Kraków 1990;
Piłsudska A., *Wspomnienia*, Novum, Warszawa 1989;
Tym J. S., *Dzieje 7. Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich*, Tetragon, Warszawa 2020;
Wojciechowski J. S., *Serce Pierwszego Marszałka Józefa Piłsudskiego*, Agencja Wydawnicza CB, Warszawa 2019;
Wywiół P., *Garnizon Wojska Polskiego w Krakowie w latach 1918-1939*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2019.

Druki ciągłe:

- „Czas” 1935, nr 136;
„Ilustrowany Kurier Codzienny” 1935, nr 136, 138;
„Kurier Warszawski” 1935, nr 130;
„Polska Zbrojna” 1935, nr 131, 132, 136, 137;
„Zeszyty Historyczne” 1988, T. 85.